

گفت‌وگروی قدس با حجت‌الاسلام مهدی یزدی در خصوص ویژگی‌های مکتب علمی و تربیتی امام صادق(ع)

نورت اگر نبود به جز شب نداشتیم

۲

تولیت آستان قدس رضوی:

بی تفاوتی نسبت به مشکلات مردم مغایر فرهنگ اسلامی است

تولیت آستان قدس رضوی آزادسازی خرمشهر را از مصادیق نصرت الهی به ملت ایران دانست. به گزارش آستان نیوز، حجت الاسلام والمسلمین احمد مروی در «همایش خرمشهرها در پیش است» که ویژه طلاب و مبلغان جهادی حوزه علمیه خراسان در مدرسه علمیه سلیمانیه مشهد برگزار شد، ضمن تبریک فرارسیدن سالروز آزادسازی خرمشهر و گرامیداشت یاد و ...

محمدجواد شهنشاهی - عکاس رضوی

نگاهی به جایگاه والای امام صادق(ع) در منظر علمای نامدار اهل سنت

«حبل المتین» وحدت اسلامی

تردیدهایی را مطرح کنند؛ اما پیش از آنکه علمای نامدار شیعه به دفاع از ساحت امام(ع) در برابر این سخنان مغرضانه برخیزند، علمای اهل سنت، خود به پاسخگویی پرداخته و هرگونه ادعایی را در این زمینه رد کرده‌اند. چنان‌که وقتی یحیی بن سعید قطّان، از روایان قرن دوم هجری، بدون آنکه دلیلی داشته‌باشد، مدعی شد مجالد بن سعید، یکی از محدثان معاصر وی، که اتفاقاً چندان هم نزد بزرگان اهل سنت صاحب اعتبار نبود، در نقل احادیث قابل اعتمادتر از وجود مقدس امام صادق(ع) است، همه علمای بزرگ اهل سنت به توبیخ و انکار وی پرداختند و حتی ذّهبی که ارتباط خوبی هم با شیعیان نداشت، در جلد ششم کتاب «سیر اعلام النبلاء» در این‌باره نوشت: «این سخن از لغزش‌ها و خطاهای یحیی بن سعید قطّان است، بلکه ائمه حدیث و رجال بر این مطلب اجماع دارند که جعفر بن محمد اوثق (مورد وثوق‌تر) از مجالد

جز اینکه در یکی از این سه حالت به سر می‌برد، یا او را درحال نماز خواندن می‌دیدم یا در حالت روزه‌داری و یا در حالت قرائت قرآن. من ندیدم که جعفر بن محمد [(ع)] بدون وضو و طهارت، از رسول خدا(ص) حدیثی نقل کند. من ندیدم که آن حضرت سخنی بی فایده و گزاف بگوید. او از عالمان زاهدی بود که از خدا خوف داشت. ترس از خدا سراسر وجودش را فراگرفته بود». ابن شبرمه، قاضی کوفه که ملاقات‌هایی با امام صادق(ع) داشته‌است، درباره آن حضرت می‌گوید: «به یاد ندارم حدیثی را از جعفر بن محمد شنیده باشم جز اینکه درعمق جانم تأثیر گذاشته باشد». (امالی صدوق؛ ص ۵۰۷) شخصیت امام(ع) چنان در میان بزرگان اهل سنت موجه و قابل احترام بود که محمد بن عبدالرحمان، مشهور به «ابن ابی‌لیلی»، از اصحاب رأی و شخصیت‌های معاصر دوران امام صادق(ع)، پس از

محمدحسین نیکبخت | اوضاع حاکم بر دوران امامت امام صادق(ع)، از هر نظر، دورانی خاص و ویژه بود؛ افول قدرت امویان و تکاپوهای بنی‌عباس برای ربودن جایگاه آن‌ها، فرصتی ارزنده برای فعالیت‌های علمی پیشوای ششم(ع) فراهم کرد؛ فرصتی که از ثمره بابرکت آن، نه فقط شیعیان، بلکه عموم مسلمانان، از همه مذاهب اسلامی، بهره‌مند شدند. ابراز فروتنی و تواضع بزرگان اهل سنت و پیشوایان مذاهب اربعه در برابر دانش الهی امام(ع) به اندازه‌ای است که حتی امروز هم می‌تواند دلیلی برای تفاهم بیشتر میان مسلمانان و فصل مشترکی برای تقویت وحدت در میان آن‌ها باشد.

■ خوشه‌چینان خرمن دانش صادق(ع)

حوزه درسی امام صادق(ع) در مدینه منوره، پررونق‌ترین محفل علمی جهان اسلام در دوران حیات آن حضرت بود؛ آن‌گونه که گزارش‌های تاریخی از حضور دست‌کم ۴هزار نفر در جلسات درس آن‌حضرت، طی دوران ۳۴ ساله امامت ایشان خبر می‌دهند. بخش اعظم این شاگردان، در ردیف شیعیان قرار نمی‌گرفتند و در میان آن‌ها، افرادی مانند ابوحنیفه (پیشوای مذهب حنفی) و مالک بن انس (پیشوای مذهب مالکی) حضور داشتند. این افراد، بعدها و ضمن درس‌هایشان، به شاگردی در محضر امام صادق(ع) مباحث می‌کردند و حضور در آن جلسات را طلایی‌ترین دوران علم‌آموزی خود می‌دانستند. ابوحنیفه بارها ضمن بیان جایگاه علمی و معنوی امام صادق(ع)، تأکید کرده‌است: اگر آن دوسال علم‌آموزی نزد امام صادق(ع) نبود، ابوحنیفه (نعمان) هلاک می‌شد. نقل حدیث از امام(ع) در میان بزرگان اهل سنت معاصر آن‌حضرت رواج کامل داشت و همه آن‌ها، امام صادق(ع) را، راوی امین احادیث نبوی و شخصیتی بزرگ و صاحب دانش بی‌بدیل می‌شناختند. به عنوان نمونه، محمد بن عبدالرحمن، عالم شافعی مذهب در کتاب «التحفة اللطیفة»، درباره امام صادق(ع) می‌نویسد: «ثقه‌ای است که در ثقه بودنش تردید نیست و مُسلم (نویسنده صحیح مسلم) به او احتجاج کرده است» یا مالک بن انس که مدت‌ها در محضر امام(ع) به کسب علم مشغول بود، در این‌باره گفته‌است: «در طول مدتی که به خانه آن حضرت آمد و شد داشتم، او را ندیدم

ویژه فرهنگ و معارف رضوی

| سال دوم | ویژه نامه ۳۴۴ |

تفسیر / آیت الله علم الهدی

بشارت‌های قرآن
به وجود اقدس
امام زمان

آیت الله اراکی پیشنهاد داد

تشکیل کمیته مشترک مهندسان

وفقها برای شهرسازی اسلامی

دیدگاه یهمن دهستانی

ابعاد آشنایی جهان اسلام معاصر

با مکتب امام صادق

یادداشت /حمزه واقعی

امام صادق و ساختارسازی

و معماری نظام امامت

شاعر «سلام فرمانده»:

به فرمان «آتش به اختیار»

رهبری لبیک گفتیم

در حرم

ویژه برنامه‌های
سالروز شهادت امام صادق
در حرم مطهر رضوی

ویژه برنامه‌های سالروز شهادت ششمین اختر تابناک آسمان امامت و ولایت، حضرت امام جعفر صادق(ع) در حرم امام رضا(ع) اعلام شد.

حجت الاسلام بخشی، مدیر مراسم حرم مطهر رضوی گفت: برنامه‌های عزاداری و سخنرانی شهادت امام صادق(ع) از پنجشنبه ۵ خردادماه آغاز و تا شامگاه جمعه ادامه خواهد داشت. مراسم شب شهادت ششمین امام شیعیان، پنجشنبه قبل و بعد از نماز مغرب و عشا در صحن پیامبر اعظم(ص) آغاز و حجج‌اسلام رضایی تهرانی و قرنی به ایراد سخنرانی می‌پردازند، در ادامه نیز آقایان علی ملائکه، ابراهیم قانع و احمد واعظی به مدیحه‌سرایی، روضه‌خوانی، قرائت زیارت امین‌الله و دعای کمیل خواهند پرداخت.

بخشی افزود: مراسم صبح روز شهادت امام صادق(ع) نیز از ساعت ۴:۴۵ صبح با سخنرانی حجت‌الاسلاموالمسلمین حیدری کاشانی و قرائت دعای ندبه و روضه‌خوانی توسط آقای علی برادران در رواق امام خمینی(ره) آغاز می‌شود. وی تصریح کرد: برنامه مراسم غروب و شام شهادت امام صادق(ع) نیز جمعه ساعت ۱۸ در صحن پیامبر اعظم(ص) با سخنرانی حجج‌اسلام و المسلمین رضایی تهرانی و حسین قرنی و مدیحه‌سرایی و روضه‌خوانی میثم مطیعی همراه خواهد بود.

مدیر مراسم حرم مطهر رضوی ابراز کرد: در دیگر اماکن متبرکه حرم مطهر رضوی نیز برنامه‌های سخنرانی، حلقه معرفت، مداحی و روضه‌خوانی مراسم شهادت امام صادق(ع) ویژه عموم زائران و مجاوران تدارک دیده‌شده است.

موعظه

پندهای اخلاقی
امام صادق به شیعیان

حجت الاسلام قرائتی | امام صادق(ع) فرمود: «صل من قطعک» انتقام نگیرید؛ کسی با تو قطع رابطه کرد، تو به خانه‌اش برو! «احسن من عصی الیک» به تو بدی کرد، تو احسان کن! «یسلم علی من سبک» فحشت داد؟ تو به او سلام کن! «انصف من خاسمک» به تو نارو زد؟ تو با او انصاف داشته باش! همین‌طور «واعف عن من ظلمک» به تو ظلم کرد، عفویش کن! همین الان بگو ای امام صادق! چون در آستانه شب جمعه است و در آستانه شب شهادت تو هستیم، تو به من سفارش کردی اگر به تو بدی کردند، تو پانکت را با خوبی بزن! بگذار فلانی به من فحش داد، من به او زنگ بزنم، الو سلام! حال شما خوب است؟ به روی خودت نیآور که به تو فحش داده، قرآن می‌فرماید: «ادفع بالتی هی احسن» اگر با تو بدی کرد، تو خوبی کن! یک قدم به امام صادق(ع) نزدیک شویم. لاقل یک قدم! فرمود به تو بدی کرد، زنگ بزن و عذرخواهی کن. بی‌انصافی کرد، تو انصاف بکن! فحشت داد؟ تو به او سلام کن! این سفارش‌های امام صادق(ع) است. حالا اگر کسی بدهکار است، به او بگوید هر وقت داشتی بده! اگر کسی بدهکار است و می‌گوید آقا من ندارم که بدهم، شما یک ماه به من مهلت بده، ده روز به من مهلت بده... اگر کسی به یک بدهکار مهلت داد، خدا روز قیامت که روز خطرناکی است، او را در سایه لطف خودش حفظ می‌کند. اما سوءاستفاده نکنند. بدهکاران هم اگر می‌توانند بدهیشان را بدهند، هر شیئی که ندهند حدیث داریم وقتی می‌خوابد، گناه دزد را پای او می‌نویسند.

امام صادق(ع) فرمود: جوری باشید که همه بگویند «هولاء جعفریه»؛ حضرت فرمود: اذان که می‌گویند چنان به سمت مسجد بدوید، چنان به نماز اول وقت عنایت کنید که بگویند: «هولاء جعفریه»، این‌ها طرفداران امام جعفر صادق(ع) هستند. یعنی بازار تهران و بازارهای ایران، چنان اول وقت سراغ نماز بروند که بگویند این‌ها طرفداران امام جعفر صادق(ع) هستند. حضرت می‌گویند وقتی گفتند یاران امام صادق(ع) این‌طور هستند من لذت می‌برم. اما وقتی گفتند این شیعه‌ها کلاه‌برداری کردند، کم‌فروشی کردند، رشوه گرفتند، من اذیت می‌شوم. ما گاهی وقت‌ها متلک می‌شنویم... به ما بگویند فوتبالیست‌های فلان کشور در چمن نماز می‌خوانند، فوتبالیست‌های ایران می‌روند پشت پایه نماز می‌خوانند. مگر می‌خواهی تریاک بکشی؟ همین طور که گلت را در زمین چمن زنی، نمازت را هم در چمن بخوان! خجالت ندارد. طوری عمل کنید که بگویند درود بر امام صادق و یارانش.

است و هیچ کس به سخن یحیی توجه نکرده». مجموعه آنچه در این مختصر بیان شد، خبر از جایگاه والای علمی امام صادق(ع) در میان علمای نامدار اهل سنت می‌دهد و در برگزیده این نوید است که آن وجود مقدس را می‌توان، «حبل المتین» وحدت اسلامی و دلیلی متقن و راسخ برای تقویت این امر مهم و ضروری در دوران پرمخاطره امروزی دانست.

گفت‌وگویی علمی با آن حضرت، در وصف ایشان می‌گوید: «أشهد انکم حجج الله علی خلقه»؛ شهادت می‌دهم که شما حجت‌های خداوند بر بندگانش هستید.

■ دفاع علمای اهل سنت از جایگاه علمی امام(ع)

در این بین، البته برخی از مغرضان کوشیده‌اند درباره جایگاه علمی و معنوی پیشوای ششم شیعیان

این بزرگی چرا آمدی سراغ من؟ می‌خندد. خنده‌ای از سر شرم و خجالت. ماسک ندارد. می‌گوید اگر مردم صورتش را نبینند، اطمینان نمی‌کنند و لیخند بر لب جواب می‌دهد: یک کمی روان‌شناسی کردم. شنیدم شما پشت تلفن داشتید به مردم‌تون می‌گفتید؛ چشم تاج سر... چشم از همه بهتر!

پی نوشت:

علی(ع): کما تُعین تُعان . آن‌گونه که یاری می‌کنی، یاری می‌شوی.

توی یازده صبح پنجشنبه فقط من هستم و خانمی که حرف‌های غیرتکراری می‌زند برایم. از زنی می‌گوید که پدر و برادر و خواهرزاده اش را وقتی از دست داد که توی زندان بوده... بی اختیار دستم را می‌گذارم پشت خانم نماینده و اسمش را می‌پرسم. می‌گوید هُما. می‌گویم: مامان هُما! دلم ارقام پایین و ناچیز، آن تویند و چون کس و کاری ندارند صدایشان شنیده نمی‌شود. آنی، روغن و رُب و کرونا و داروی نایاب عزیز و درد معده به کل محو می‌شوند از ذهنم و انگار جهانم، پاک و خالی می‌شود. انگار

برای زنایی که به خاطر شرایط مالی زیر ۵۰ میلیون تومان در زندان‌اند تقاضای یاری دارد. توی توضیحاتش یک جایی به سختی می‌گوید یک‌سال و ۱۰ ماه طعم پشت‌میله‌ها بودن را چشیده و صدقه سر همان روزهای سخت، عهد کرده تا زنده است به زنان حبسی کمک کند. می‌گوید خیلی‌ها برای ارقام پایین و ناچیز، آن تویند و چون کس و کاری ندارند صدایشان شنیده نمی‌شود. آنی، روغن و رُب و کرونا و داروی نایاب عزیز و درد معده به کل محو می‌شوند از ذهنم و انگار جهانم، پاک و خالی می‌شود. انگار

رقیه توسلی | تلفنم که تمام می‌شود، نزدیک قفسه روغن می‌شوم... خالی‌است اما قفسه‌های اطراف و فور روغن زیتون و کنجد و ذرت مارکدار خارجی است. همان‌ها که قیمتشان به جیب من نمی‌خورد. می‌روم سمت قوطی‌های رُب... خانمی سلام می‌کند. همدیگر را نگاه می‌کنیم. غریبه‌ایم. - ببخشید. چند لحظه میشه وقتتون رو بگیرم؟

بعد از پنج دقیقه دستم می‌آید؛ نماینده‌ای است از طرف انجمن حمایت از زنان زندانی.

نیمکت زندگی

کاش تا ابد نمیرد
مهربانی